

Országos Lotz János szövegértési és helyesírási verseny

Iskolai forduló

2018. november 22.

10. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

Tollbamondás pontszáma: _____

Szövegértés pontszáma: _____

Helyesírási teszt pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

A 60 pont feletti dolgozatokkal lehet nevezni a megyei fordulóra az alábbi linken 2018. november 22-30. között:
http://pseg.hu/?page_id=53

A dolgozatoknak 2018. november 30-ig be kell érkezniük postán is a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium 7150 Bonyhád, Kossuth u. 4. címre. A borítékra szíveskedjenek ráírni a megyéjük és a verseny nevét!

A feladatokat összeállította:

Kutnyánszkyné Bacskai Eszter szaktanár

Lenczné Vrbovszki Judit Anikó szaktanácsadó

Unti Judit szaktanár

Lektorálta:

Gyórfy Lilla szaktanár

A verseny fővédnökei:

Dr. Simoncsics Péter nyelvész, docens

Dr. Nagy Imre professor emeritus PTE

Helyesírási feladatok

1. a) Írd le a híres emberek családnevének kiejtett alakja mellé az eredeti írásmódot! **8/**

b) Válaszd el az így kapott szavakat minden lehetséges helyen! **8/**

Családnév fonetikus írással	Családnév hagyományos írással	Elválasztás
Battyányi		
Vörösmarti		
Rákóci		
Kosut		
Veselényi		
Szécsényi (István)		
Percel		
Kazinci		

2. Oldd meg a következő szóegyenleteket! **8/**

folyik+jon (felsz. mód, E/3.) _____

nő+jön (felsz. mód, E/3.) _____

jön+jön (felsz. mód, E/3.) _____

erkély+jelenet _____

gally+val _____

Kodály+val _____

tartály+lyukasztás _____

Paraguay+val _____

3. Húzd alá a mondatba illő, helyes formát! **7/**

A főnököm túl gyenge kezű/gyengekező ahhoz, hogy kordában tartsa a beosztottjait.

Most olvastam el az ide vágó/idevágó bekezdést.

Bele öntsd/beleöntsd, ne mellé!

Az ide való/idevaló megérkezés sok fáradságunkba került.

Az itt lévő/ittlévők mind hallhatták a csattanást.

Úgy döntöttem, hogy hozzá szólok/hozzászólok a vitához.

Az üvegszilánk benne maradt/bennemaradt a talpában.

4. Egészítsd ki a szókapcsolatokat a megfelelő hosszúságú magánhangzóval! **8/**

nagy preszt__zsű személy; st__lszerű befejezés; egy finom kapucs__n__ ; kand__rozott gyümölcs;

tehetséges karikat__rista; filoz__fikus alkat; filharm__nikusok koncertje; t__zes skála

5. Alkoss földrajzi neveket az alábbi betűhalmazokból, majd írd le –i képzős származékukat is!

14/

SZENTERZSÉBETSÉTÁNY

DÉLNYUGATMAGYARORSZÁG

SZENTANNATÓ

SEBESKÖRÖSPART

MARGITHÍD

ALPOKHEGYSÉG

DUNATISZAKÖZE

6. Döntsd el, hogy hosszú vagy rövid mássalhangzóval helyesek-e az alábbi szavak! Karikázd be a helyes megoldást/megoldásokat!

7/

szégyellnivaló – szégyelnivaló

kandeláber – kandelláber

benfentes – bennfentes

bensőséges – bennsőséges

rosszal – rosszall

vakarózik – vakaródzik

tettete – tettetete

Összesen: 60 pont

Elért pontszám: _____

Szövegértési feladatok**Olvasd el figyelmesen a szöveget, majd válaszolj a feltett kérdésekre!**

Nyelv, nyelvtudás, nyelvészet

E kötet kapcsán egy véleményem szerint fontos szempontra akarom még föl hívni a Modern Nyelvoktatás olvasóinak (és szerkesztőinek) a figyelmét. A kötet szereplőinek többsége legalább két nyelven nevelkedett: vagy azért, mert ilyen családba született, mint például a mánta (Kassa környéki német) Gáldi László, a dél-dunántúli evangélikus német (Ungarndeutsche) Lotz János, a szlovák eredetű Kniezsa István, a pesti német Hutterer Miklós és Szentágothai János; vagy a polgári (nemesi) családoknál szokásos német, francia nevelőnőknek köszönhetően, mint például Karácsony Sándor, Telegdi Zsigmond, Csécsy Magda, Fónagy Iván vagy maga Szépe György is. (Ezért tudták igazán értékelni magyar nyelvüket, volt ugyanis külső megfigyelési pontjuk, ahonnan a magyar különleges voltát észrevehették.) Mindezek a körülmények mára már nem állnak fenn (vagy csak nagyon kivételes esetben), az ország mostanra teljesen egynyelvűvé lett. Idegen ajkú nevelőnőket a nagyon gazdag családok sem alkalmaznak, az idegen nyelvek oktatása szinte teljesen az iskolákra marad. Ez azt is jelenti, hogy a korábbinál egy életkori szakasszal később és csak az iskolában találkoznak a gyermekek bármilyen idegen nyelvvel, ami nagy súllyal nehezedik az idegen nyelvet oktató tanárok vállára.

További terhelő körülmény, hogy a magyar televíziózásban elterjedt – és egzisztenciális okokból fönntartott – szinkronizálás miatt a gyermekek még a tömegmédiákban sem találkoznak idegen nyelvekkel. A környező országok magyar anyanyelvű gyermekei számára az itthoniakkal szemben előny, hogy az utcán és az életben természetes közegben hallhatnak román, szerb, horvát, szlovén, szlovák, ukrán (orosz) szót, könnyedén elsajátíthatják ezeket az indoeurópai nyelveket, ami megkönnyíti számukra a távolabb beszélt nagy világnyelvek, a német, olasz, francia, angol, orosz tanulását. A magyarországi gyerekeknek nincs meg ez a lehetőségük. Az igaz ugyan, hogy a nagy világnyelvek oktatására vannak kidolgozott programok, de a környező kisebb nyelvekre nincsenek, ami még inkább erősíti finnugor rokonságú nyelvünk elszigeteltséget az indoeurópai nyelvek között.

(Készült a http://www.tintakiado.hu/book_detail.php?id=535 honlap alapján.)

Feladatok**1. A német nyelv Magyarországon****5/**

- a) Hányféle németül beszélőt említ a szöveg, akinek az (egyik) anyanyelve lehet a német?
- b) Melyik nemzetiségi csoporthoz kapcsolódik az alábbi szöveg tartalma?

IV. Béla által betelepített német ajkú lakosság igencsak élelmes, nagy munkabírású, ügyes és a kereskedelemben is jártas volt. Az elnevezés állítólag abból ered, hogy a velük kereskedő, napi kapcsolatban lévő Torna megyei magyarok az ősi német nyelvjárást nem mindig értve azt kérdezték: mit mond, mit mond? Később a megnevezést a szlovákok is használni kezdték.

- c) Kikről nem tudjuk, hogy a nyelvjárást használják-e a beszéd közben?
- d) Kik magyarosíthatták a nevüket a felsorolt személyek közül?
-

2. Válaszolj a kérdésekre!**4/**

Mire utal a nagybetűs írásmód a Modern Nyelvoktatás kifejezésben?

Kiket nevezhetünk összefoglalóan idegen ajkúnak?

Miért?

Milyen egzisztenciális okok miatt szinkronizálják a filmeket Magyarországon?

3. Vitatkozz az állítással! A kulcsszavak utalnak a szerző egy-egy gondolatára.**6/**

Keresd meg a szövegben az állításokat, és igazold, majd cáfold azokat!

Kulcsszó az állításban	Azért igaz, mert...	Azért nem, mert...
egynyelvűség		
szinkronizálás		
tömegmédiumok		

4. Miért nehéz Magyarországon az idegen nyelvek tanulása?**5/**

Írj a szöveg alapján 5 különböző tényezőt a táblázat megfelelő helyére!

A köznapi életben	Az oktatásban tapasztalható tényezők

Összesen: 20 pont**Elért pontszám: _____**